Dosarul nr. 2-15128/2024
2-24130319-12-2-15112024-1

H O T Ă R Â R E
În numele Legii

Dispozitivul hotărârii a fost pronunțat în ședința publică din 10 ianuarie 2025
Cererile de apel au fost depuse la 15 ianuarie 2025, și respectiv 27 ianuarie 2025
Hotărârea motivată a fost întocmită la 11 martie 2025

10 ianuarie 2025 **mun. Chișinău**

Judecătoria Chișinău (sediul Centru), Complet specializat în materie civilă
Instanța de judecată având în componență:
Președintele ședinței, judecătorul Dan Sîrbu
Grefieri Ruslan Zgîrcibaba, Dan Barbacaru

cu participarea reclamantului Guștiuc Valeriu, a reprezentantului reclamantului Guștiuc Valeriu, avocatul Danciuc Ghenadie, împuternicit în baza mandatului seria MA nr. 1956833 din 12 noiembrie 2024, a reprezentantului pârâtului Ministerul Justiției, Stelea Teodor, împuternicit în baza procurii nr. 51 din 29 mai 2024, valabilă pentru o perioadă de 2 (doi) ani

examinând în sediul instanței, în ședință de judecată publică, cauza civilă la cererea de chemare în judecată înaintă de Guștiuc Valeriu împotriva Ministerului Justiției cu privire la constatarea încălcării dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei de examinare a contestației împotriva procesului-verbal cu privire la contravenție nr. 963/18 și asupra deciziei de sancționare, întocmite pentru comiterea contravenției prevăzute de art. 287, alin. (10) Cod contravențional de către Biroul Vamal, precum și repararea prejudiciului cauzat prin această încălcare,

C O N S T A T Ă :

Poziția, argumentele și pretențiile reclamantului.

În data de 14.11.2024, Danciuc Ghenadie în interesele lui Guștiuc Valeriu a depus în Judecătoria Chișinău (sediul Centru) o cerere de chemare în judecată împotriva Ministerului Justiției cu privire la constatarea încălcării dreptului la examinare în termen rezonabil a cauzei de examinare a contestației lui Guștiuc Valeriu împotriva procesului-verbal cu privire la contravenție nr. 963/18 și asupra deciziei de sancționare, întocmite pentru comiterea contravenției prevăzute la art. 287 alin. (10) Cod contravențional de către Biroul Vamal , precum și încasarea prejudiciului moral în sumă de 200 000,00 lei cauzat lui Guștiuc Valeriu.

Circumstanțele de fapt prezentate de reclamantul Guștiuc Valeriu pot fi rezumate după cum urmează.

La 22 iunie 2018, Gustiuc Valeriu a contestat procesul verbal cu privire la contravenție nr. 963/18 și deciziei de sancționare, pentru comiterea contravenției prevăzute la art. 287 alin. (10) Cod Contravențional, întocmite a Biroului Vamal Centru.

1. Dosar nr. 5r-179/18 (12-5r-43308-27062018). Contestația a fost înregistrată în judecătoria Chișinău, sediul Central, la 26.06.2018, fiindu-i atribuit numărul 5r-179/18, iar la 27.06.2018, fiind repartizată judecătorului Octavian Dvornic. La 28.06.2018, instanța de judecată a stabilit prima ședința de judecată pentru data de 9 iulie 2018.

La 09.07.2018, în ședința de judecată, s-au prezentat contravenientul și agentul constatator.

Ședința de judecată s-a amânat pentru data de 02.08.2024, la cererea contravenientului pentru a-i acorda avocatului dreptul de a face cunoștință cu materialele cauzei.

La 01.08.2018, în ședința de judecată, instanța de judecată a dispus a anexa la materialele cauzei a cererii suplimentare la contestația depusă, prin care contravenientul a solicitat anularea proceselor-verbale (rapoartelor) din 25 aprilie 2018 și 24 aprilie 2018, 11 mai 2018, 8 mai 2018, întocmite de colaboratorii vamali Velichii Vadim. Bolbocean Sergiu, Utchin Vladimir, de ridicat facturile care sunt anexate la dosar de Velichii Vadim inspector superior a biroului vamal centru care nu corespund realității, de anexat facturile a 5 persoane în sumă de 5912,63 lei la dosarul contravențional a lui Guștiuc Valeriu, de încasat prejudiciul material cauzat în sumă de 3500 lei de la Serviciul Vamal, de încasat prejudiciul moral în sumă de 10 mii lei în beneficiul lui Guștiuc Valeriu, de a întoarce marfa ridicată ilegal și neîntemeiat în baza procesului verbal întocmit de Velichii Vadim în data de 24 aprilie 2018 la 5 persoane în baza facturii. De asemenea, instanța a dispus anexarea la materialele cauzei a referinței agentului constatator, prin care a solicitat respingerea contestației. Instanța a trecut la examinarea cauzei în fond, fiind audiat Guștiuc Valeriu. Fiind înaintat demers de către contravenient privind audierea martorilor Găină Jorj, Druță Aliona, Șeremet Irina, Bîlici Adrian, care sunt stăpânii de fapt a mărfii ridicate de către agentul constatator, pentru care a fost sancționat Guștiuc Valeriu. Instanța de judecată a respins demersul contravenientului. în ședința de judecată a fost audiat reprezentantul agentului constatator Gamurari Iurie. Instanța a cercetat materialele cauzei. Ședința de judecată a fost întreruptă pentru data de 15 august 2018, la cererea contravenientului, pentru a prezenta careva înscrisuri - bonul care confirmă că au fost ridicate toate mărfurile.

La data de 15.08.2018, în ședința de judecată, instanța de judecată a admis demersul contravenientului privind anexarea la materialele cauzei a înscrisurilor - bonul care confirmă că au fost ridicate toate mărfurile. Totodată, a fost solicitat repetat de către contravenient audierea martorilor Găină Jorj, Druță Aliona, Șeremet Irina, Bîlici Adrian. Instanța de judecată a admis cererea contravenientului pentru audierea martorilor indicați. Ședința de judecată a fost întreruptă pentru data de 20.11.2018.

La 20.11.2018, în ședință de judecată, instanța de judecată a admis cererea contravenientului prin care a solicitat un termen suplimentar pentru a asigura prezenta martorilor solicitați spre audiere. În ședință de judecată a fost audiat martorul Gîscă

Alexandru. La data de 20.11.2018, contravenientul a înaintat demers privind audierea în calitate de martor a cet. Velichii Vadim, Bolboceanu Sergiu. Dat fiind faptul că termenul preconizat pentru ședință a expirat instanța de judecată a anunțat întrerupere până la data de 21.12.2018.

La 21 decembrie 2018, în ședința de judecată, s-a audiat martorul Druță Aliona, Șeremet Maria. Instanța de judecată a anunțat întrerupere până la data de 12.03.2019 pentru audierea martorilor rămași și a decide asupra demersului contravenientului privind audierea în calitate de martor a cet. Velichii Vadim, Bolboceanu Sergiu. Ședința de judecată a fost întreruptă până la data de 12.03.2019.

La 12.03.2019, în ședință de judecată, a fost audiat martorul Bolboceanu Sergiu, Mihalache Nicolae, Velichii Vadim. Instanța a finalizat cercetarea judecătorească, a trecut la dezbateri judiciare și a anunțat întrerupere pentru pronunțarea hotărârii până la data de 9 aprilie 2019. La 09.04.2019, instanța de judecată a pronunțat hotărârea.

Prin hotărârea judecătoriei Chișinău, sediul Centru, din 09.04.2019, s-a dispus a admite parțial contestația depusă de către Guștiuc Valeriu prin care a confisca din contul contravenientului Guștiuc Valeriu, în folosul statului, contravaloarea lotului de marfa confiscat, estimat conform raportului de evaluare din 11.05.2018, în sumă de 21608 lei. În rest, decizia se menține fără modificări.

Astfel, reclamantul menționează în cerere că de către judecătorul Octavian Dvornic a fost încălcat termenul rezonabil de examinare a cauzei, din data de 27.06.2018 până la 24.04.2019 (10 luni), fiind convocate 7 ședințe de judecată, durata dintre ședințe de judecată a fost de până la 3 luni, într-o cauza contravențională care nu este una complexă.

La 18.04.2019, de către agentul constatator a fost contestată cu recurs la Curtea de Apel Chișinău, hotărârea judecătoriei Chișinău, sediul Centru, din 09.04.2019.

La 24.04.2019, de către contravenientul Guștiuc Valeriu a fost declarat recurs împotriva hotărârii Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, din 09.04.2019.

2. Dosar nr. 4r-1788/2019, Curtea de Apel Chișinău. La 20.06.2019, peste 2 luni de la depunerea recursului, cauza a fost înregistrată la Curtea de Apel Chișinău, cu nr. 4r-l 788/2019. Iar cauza a fost repartizată judecătorului Gheorghe Iovu. La 02.09.2019, cauza a fost repartizată judecătorului Bulhac Ion. La 12.09.2019 a fost stabilită prima ședință de judecată.

La 12.09.2019, prin decizia Curții de Apel Chișinău, s-a dispus admiterea recursurilor declarate, s-a casat hotărârea judecătoriei Chișinău, sediul Centru, din 09.04.2019, fiind remisă la rejudecare în prima instanță, în alt complet de judecată.

Astfel, reclamantul indică că de către instanțele de judecată a fost încălcat termenul rezonabil de examinare a cauzei prin transmiterea și înregistrarea cauzei în Curtea de Apel Chișinău după 2 luni de la depunerea recursului.

Totodată, reclamantul menționează că de către instanța de recurs a fost încălcat termenul rezonabil de examinare a cauzei, de la 20.06.2019 până la 12.09.2019 (3 luni), iar ședința de judecată a fost stabilită încă peste 3 luni care este un termen de justificat de mare pentru examinarea cauzei contravenționale care nu este una complexă, în instanța de recurs părțile s-au prezentat.

De asemenea, reclamantul conchide că instanța de apel a constatat la hotărârea judecătorească încălcări esențiale la adoptarea soluției, nefiind dată o apreciere a probelor și nu a elucidat pe deplin circumstanțele importante pentru soluționarea pricini.

3. Dosar nr. 5r-3130/19 (4-18166432-12-5r-24102019). La 25.10.2019, peste o lună de la pronunțarea deciziei în instanța de recurs, cauza a fost înregistrată în Judecătoria Chișinău, sediul Ciocana, cu nr. 5r-3130/19, fiind repartizată judecătorului Roman Mazureț. Prima ședință de judecată a fost numită pentru data de 09.12.2019. La 09.12.2019, de către contravenient a fost depusă o cerere de accelerare a examinării cauzei.

La 09.12.2019, ședința de judecată a fost amânată, la cererea apărătorului, pentru prezentarea mandatului avocatului, pentru data de 14.12.2019.

La 14.12.20219, conform procesului-verbal, ședința de judecată a fost amânată, la cererea reprezentantului agentului constatator, pentru luarea cunoștință cu cauza, pentru data de 19.12.2024.

La 19.12.2019, conform procesului-verbal, ședința de judecată a fost amânată, din motivul neprezentării petiționarului, pentru data de 24.01.2020.

La 24.01.2020, ședința de judecată a fost anulată din motivul că judecătorul se află în concediu medical. Următoarea ședință de judecată a fost stabilită pentru data de 20.03.2020,

La 20.03.2020 ședința de judecată a fost anulată din motivul dispoziției nr. 12, din 13.03.2020, emisă de către președintele Judecătoriei. Următoarea ședință de judecată a fost stabilită pentru data de 19.05.2020.

La 19.05.2020, ședința de judecată a fost anulată din motivul dispoziției nr, 12, din 13.03.2020, emisă de către președintele Judecătoriei. Următoarea ședință de judecată a fost stabilită pentru data de 31.07.2020.

La 31.07.2020, în ședința de judecată, instanța de judecată a amânat ședința pentru data de 18.08.2020, la cererea petiționarului, din motivul neprezentării avocatului.

La 18.08.2020, în ședința de judecată, instanța de judecată a audiat contravenientul, agentul constatator, a cercetat materialele cauzei, a finisat cercetarea judecătorească, fiind ascultate dezbaterile judiciare, ședința fiind întreruptă până pe data de 25.08.2020 pentru deliberarea și pronunțarea încheierii. La data de 25.08.2020, instanța de judecată a pronunțat hotărârea.

Prin hotărârea judecătoriei Chișinău, sediul Ciocana, din 25.08.2020, s-a dispus a admite contestația depusă, s-a încetat procesul contravențional inițiat în privința lui Guștiuc Valeriu din motivul lipsei faptului contravenției, s-a anulat decizia de sancționare, corpurile delicte se restituie proprietarului Guștiuc Valeriu.

Astfel, reclamantul menționează că judecătorul Roman Mazureț a încălcat termenul rezonabil de examinare a cauzei, din data de 25.10.2019 până la data de 25.08.2020 (adică mai mult de 10 luni), fiind convocate 9 ședințe de judecată, prima ședință de judecată a fost stabilită peste o lună de la data repartizării cauzei, ședințele de judecată au fost anulate, amânate sau întrepunte pe o perioadă îndelungată de timp (până la 2 luni), ședințele nefiind lucrative (inclusiv din motive independente de comportamentul părților din motivul lipsei instanței de judecată sau în baza dispoziției

președintelui instanței), cauza a fost numită spre examinare peste o lună, după repartizare judecătorului, iar ședințe de judecată nu au fost lucrative.

În acest sens, reclamantul indică faptul că cauza nu era una complexă, mai ales că a fost restituită de către instanța de recurs pentru corectarea erorilor admise, probele au fost administrate anterior și nu s-a cerut administrarea de noi probe. Cererea de accelerare a procesului contravențional nu a fost admisă de către instanța de judecată.

La 04.09.2020, agentul constatator a contestat cu recurs hotărârea judecătoriei Chișinău, sediul Ciocana din 25.08.2020.

4. Dosar nr. 4r-2124/2020, Curtea de Apel Chișinău. La 05.10.2020, după o lună de la depunerea recursului, cauza a fost înregistrată la Curtea de Apel Chișinău, cu nr. 4r-2124/20, fiind repartizată judecătorului Ghenadie Morozan.

La 20.10.2020, prin decizia Curții de Apel Chișinău, s-a dispus a admite recursul declarat de agentul constatator, cu dispunerea rejudecării cauzei de către prima instanță, în alt complet de judecată.

Astfel, reclamantul afirmă că de către instanțele de judecată a fost încălcat termenul rezonabil de examinare a cauzei prin transmiterea și înregistrarea cauzei în Curtea de Apel Chișinău după 1 lună de la depunerea recursului, iar ședința de judecată pentru examinare a recursului s-a stabilit peste 1 lună.

5. Dosar nr. 5r-4169/2020 (4-18166432-12-5r-03112020). La 03.11.2020, peste o lună de la pronunțarea deciziei în instanța de recurs, cauza a fost înregistrată la judecătoria Chișinău, cu nr. 5r-4169/2020, fiind repartizată judecătorului Dorin Munteanu. Prima ședință de judecată a fost stabilită pentru data de 09.02.2021.

La 09.02.2021, ședința de judecată a fost amânată din motivul neprezentării contravenientului/petiționarului, pentru data de 14.05.2021.

La 14.05.2021, în ședința de judecată, instanța de judecată a audiat contravenientul, agentul constatator, fiind cercetate materialele cauzei, ședința de judecată a fost amânată, la solicitarea contravenientului, pentru pregătirea de dezbateri judiciare, pentru 28.09.2021.

La 28.09.2021, în ședință de judecată, instanța de judecată nu a admis cererea contravenientului / petiționarului privind prezentarea de noi probe din motivul că este la etapa dezbaterilor judiciare. Instanța de judecată a ascultat dezbaterile judiciare, ședința de judecată fiind amânată pentru data de 05.10.2021 pentru pronunțarea hotărârii. La 05.10.2021, instanța de judecată a pronunțat hotărârea.

Prin hotărârea judecătoriei Chișinău, sediul Ciocana, din 05.10.2021, s-a dispus admiterea contestației lui Guștiuc Valeriu, s-a anulat procesul verbal cu privire la contravenție nr. 963/18 din 07.06.2018, emis de serviciul vamal și decizia de sancționare, s-a încetat procesul, corpurile delicte se restituie posesorului Guștiuc Valeriu.

Astfel, reclamantul menționează în cerere că de către judecătorul Dorin Munteanu a fost încălcat termenul rezonabil de examinare a cauzei, din data de 03.11.2020 până la data de 05.10.2021 (de 11 luni), în total au fost convocate 4 ședințe de judecată, ședințele de judecată au fost amânate pe o perioadă îndelungată (până la 4 luni), într-o cauză care nu este complexă, iar probe noi nu au fost administrate.

La 12.10.2021, agentul constatator a contestat cu recurs hotărârea judecătoriei Chișinău, sediul Ciocana, din 05.10.2021.

6. Dosar nr. 4r-3156/2021, Curtea de Apel Chișinău. La 08.11.2021, peste 1 lună de la depunerea recursului, cauza a fost înregistrată în Curtea de Apel Chișinău, cu nr. 4r-3156/21, fiind repartizată judecătorului Silvia Cecan. La 12.01.2022, cauza a fost redistribuită judecătorului Alexandru Gafton.

La 31.03.2022, prin decizia Curții de Apel Chișinău, s-a dispus admiterea recursului declarat de către agentul constatator, s-a casat hotărârea judecătoriei Chișinău, sediul Ciocana, din 05.10.2021, cu dispunerea rejudecării cauzei de către prima instanță, de către un alt complet de judecată.

Astfel, reclamantul indică în cerere că de către instanțele de judecată a fost încălcat termenul rezonabil de examinare a cauzei prin transmiterea și înregistrarea cauzei în Curtea de Apel Chișinău după 1 lună de la depunerea recursului. În instanța de recurs ședința de judecată a fost stabilită peste 4 luni de la primirea cauzei spre examinare, a fost stabilită o singură ședință de judecată.

7. Dosar nr. 5r-3462/2022 (4-18166432-12-5r-30052022). La 30.05.2022, peste 2 luni de la pronunțarea deciziei de către instanța de recurs, cauza a fost înregistrată în Judecătoria Chișinău, cu nr. 5r-3462/2022, judecător Cristina Cheptea, prima ședință fiind stabilită pentru data de 24.06.2022. La 16.05.2023 cauza a fost redistribuită judecătorului Angela Catană.

La 24.06.2022, în ședința de judecată, instanța de judecată a audiat contravenientul, agentul constatator. Din motivul expirări timpului preconizat ședința de judecată s-a întrerupt până la data de 20.07.2022.

La 20.07.2022, în ședința de judecată, instanța de judecată a cercetat materialele cauzei, fiind încheiată cercetarea judecătorească, s-au ascultat dezbaterile judiciare, fiind pronunțată hotărârea judecătorească.

Prin hotărârea judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani, din 20.07.2022, s-a dispus a respinge contestația depusă de către Guștiuc Valeriu.

La 03.08.2022, petiționarul/contravenientul a contestat cu recurs la Curtea de Apel Chișinău, hotărârea judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani, din 20.07.2022.

8. Dosar nr. 4r-4230/2022, Curtea de Apel Chișinău. La 08.08.2022, cauza a fost înregistrată la Curtea de Apel Chișinău, cu nr. 4r-4230/2022, fiind repartizată judecătorului Silvia Gîrbu.

La 08.12.2022, prin decizia Curții de Apel Chișinău, s-a dispus a admite recursul lui Guștiuc Valeriu, casarea hotărârii judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani, din 20.07.2022, cu trimiterea cauzei la o nouă judecare.

Astfel, reclamantul menționează în cerere că de către instanțele de recurs a fost încălcat termenul rezonabil de examinare a cauzei de la 08.08.2022 până la 08.12.2022 (4 luni), a fost stabilită o singură ședință de judecată într-o cauză care nu era complexă, fiind anterior examinată de instanța de recurs și restituită la prima instanță pentru înlăturarea încălcărilor depistate.

9. Dosar nr. 5r-1005/23 (4-18166432-12-5r-15022023). La 15.02.2023, peste 2 luni de la pronunțarea deciziei de instanța de recurs, cauza a fost înregistrată la

judecătoria Chișinău, cu nr. 5r-1005/23, fiind repartizată judecătorului Natalia Clevada, prima ședință de judecată fiind stabilită pentru 29.05.2023.

La 16.05.2023, cauza a fost redistribuită judecătorului Angela Catană, ședința de judecată fiind stabilită pentru data de 15.08.2023.

La 06.06.2023, petiționarul Guștiuc Valeriu a depus o cerere de accelerare a examinării cauzei.

Prin încheierea judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani, din 07.06.2023, s-a respins cererea depusă de Guștiuc Valeriu cu privire la accelerarea examinării cauzei contravenționale.

Ședința de judecată din 15.08.2023 a fost anulată din motivul că judecătorul se află în concediu medical, următoarea ședință de judecată a fost stabilită pentru data de 23.08.2023.

Ședința de judecată din 23.08.2023 a fost anulată din motivul că judecătorul se află în concediu medical, următoarea ședință de judecată a fost stabilită pentru data de 18.09.2023.

La 28.09.2023, în ședință de judecată, instanța de judecată a audiat petiționarul/contravenientul Guștiuc Valeriu, a cercetat materialele cauzei, a ascultat dezbaterile judiciare și a amânat pronunțarea hotărârii pentru data de 06.10.2023. La 06.10.2023, instanța de judecată a pronunțat hotărârea.

Prin hotărârea judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani, din 06.10.2023, s-a dispus respingerea contestației lui Guștiuc Valeriu, ca neîntemeiată.

Astfel, reclamantul menționează că de către instanța de judecată a fost încălcat termenul rezonabil de examinare a cauzei, din data de 15.02.2023 până la data de 06.10.2023 (de 8 luni), în total au fost convocate 4 ședințe de judecată, de la data de 15.02.2023 până la 15.08.2023 nu a fost convocată nicio ședință de judecată, 2 ședințe de judecată au fost anulate din motivul lipsei instanței de judecată într-o cauză care nu este complexă, iar probe noi nu au fost administrate.

La 20.10.2023, petiționarul/contravenientul a contestat cu recurs, la Curtea de Apel Chișinău hotărârea judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani din 06.10.2023.

10. Dosar nr. 4r-4662/2023, Curtea de Apel Chișinău. La 04.12.2023, peste 2 luni de la depunerea recursului, cauza a fost înregistrată în Curtea de Apel Chișinău, cu nr. 4r-4662/23, fiind repartizată judecătorului Oxana Robu.

La 10.07.2024, prin decizia Curții de Apel Chișinău, s-a decis a respinge recursul împotriva judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani, din 06.10.2023, cu menținerea hotărârii fără modificări.

Astfel, reclamantul afirmă că de către instanțele de recurs a fost încălcat termenul rezonabil de examinare a cauzei. De la 04.12.2023 până la 10.07.2024 (7 luni), a fost stabilită o singură ședință de judecată într-o cauză care nu era complexă, fiind anterior examinată de instanța de recurs și restituită la prima instanță pentru înlăturarea încălcărilor depistate.

În concluzie, reclamantul menționează că examinarea contestației lui Guștiuc Valeriu a durat 6 ani (de la 22.06.2018 până la 10.07.2024).

În baza celor expuse, reclamantul consideră că a fost încălcat termenul rezonabil de examinare a cauzei contravenționale, prevăzut de legislația în vigoare.

De asemenea, reclamantul menționează că CtEDO în jurisprudența sa a reiterat că caracterul rezonabil a duratei procedurilor trebuie să fie apreciată în lumina circumstanțelor cauzei și cu referire la următoarele criterii: complexitatea cauzei, comportamentul reclamantului și autorităților, și care era interesul reclamantului în litigiu. În ceea ce privește complexitatea cauzei, reclamantul notează că procedura în cauză s-a referit la contestația unui proces verbal cu privire la contravenție, care au necesitat audierea contravenientului, agentului constatator și a martorului care s-a finisat cu hotărârea judecătoriei Chișinău, sediul Centru din 09.04.2019, după care alte probe nu au fost administrate și nu erau necesare pentru rejudecarea cauzei.

În speță, reclamantul atestă că ședințele de judecătorești au fost programate la intervale lungi de timp, iar datorită faptului remiterii în mod repetat a cauzei la rejudecare, perioada de aflare a cauzei pe rol până la pronunțarea soluției definitive și irevocabile se prezintă a fi excesivă.

Totodată, reclamantul menționează în cerere că potrivit jurisprudenței CtEDO, complexitatea cauzei scade odată cauza este revizuită și trimisă la rejudecare, iar atunci când procedurile sunt redeschise, instanțele judecătorești trebuie să dea dovadă de o diligență deosebită pentru a asigura finalizarea cât mai rapidă a acestor proceduri *(Deservire SRL vs Moldova*, *Mazepa vs Moldova).* Când un caz este redeschis în mod repetat sau se remite de la o instanță la alta, Curtea tinde să-1 considere drept o circumstanță agravantă serioasă care poate genera o încălcare, chiar dacă durata generală a procedurii nu pare excesivă *(Svetlana Orlova c. Rusiei, §§42-52*).

În perioada supusă analizei, reclamantul indică că comportamentul acestuia nu datorează o încălcare a termenului rezonabil de examinare a cauzei deoarece, la fel ca și ceilalți participanți, s-a folosit de drepturile procedurale înaintând cereri și demersuri, ședințele de judecată au fost amânate mai mult din cauza lipsei instanței de judecată sau a agentului constatator, schimbarea completului de judecată și redistribuirea cauzei.

În circumstanțele speței, reclamantul afirmă că autoritatea responsabilă de asigurarea unui proces echitabil este statul Republica Moldova, care nu a întreprins toate măsurile necesare în vederea judecătorii cauzei în termen restrânși, în consecință Guștiuc Valeriu nu a putut beneficia de toate garanțiile unui proces echitabil care are ca scop înlăturarea incertitudinii în care se găsesc părțile prin restabilirea, cât mai curând posibil, a drepturilor încălcate și prin restabilirea legalității, care trebuie să guverneze toate raporturile juridice într-un stat de drept.

În drept, acțiunea reclamantului Guștiuc Valeriu este întemeiată în baza art. 6 par. 1 al Convenției Europene a Drepturilor Omului, în baza prevederilor art. 2 alin. (6), art. 3 alin. (2), art. 4 alin. (1) din Legea nr. 87/2011 privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești, în baza art. 5, 27, 55, 56, 59, 60, 67, 183, 186, 238 Cod de procedură civilă, precum și în baza art. 1998, 2036, 2037 Cod Civil.

Poziția, argumentele și solicitările pârâtului Ministerul Justiției.

Pârâtul Ministerul Justiției al Republicii Moldova a formulat și a depus referință asupra cererii de chemare în judecată formulată de Guștiuc Valeriu, prin care a solicitat respingerea acțiunii ca fiind neîntemeiată, iar în susținerea poziției sale a invocat următoarele argumente de fapt și de drept.

Pârâtul menționează că speța urmează a fi tratată cu maximă diligență, deoarece în prezenta cauză nu sunt întrunite cazurile, modul şi condiţiile necesare de răspundere patrimonială a statului.

Reieșind din sarcina probațiunii, atribuită Ministerului Justiției în baza art. 4 alin. (2) din Legea nr. 87/2011, netemeinicia cererii o fundamentează, întâi de toate, pe datele raportului prezentat de Judecătoria Chișinău, sediul Centru.

Astfel, în urma elucidării raportului motivat însoțit de mersul acțiunilor procesuale doveditoare, se învederează următoarele circumstanțe importante, succinte, cele desfășurate sunt arătate în raportul motivat.

Cursul examinării contestației în procedura Judecătoriei Chișinău, sediul Centru: contestația depusă la 26.06.2018, desfășurate 7 ședințe; prin Hotărârea Judecătoriei Chișinău (sediul Centru) din 9.04.2019 s-a admis parțial contestația, confiscat din contul contravenientului în folosul statului contravaloarea lotului de marfă confiscat, s-a restituit proprietarilor, conform facturilor prezentate, marfa marca Anway. În rest, decizia din 07.06.2018 s-a menținut fără modificări; la 24.04.2019, Guștiuc Valeriu a depus recurs, la 30.05.2019 BV Centru a depus recurs.

Cu referire la examinarea recursului la Curtea de Apel Chișinău: în apel durata 20.06.2019-12.09.2019, prin Decizia Curții de Apel Chișinău din 12.09.2019 s-a casat hotărârea din 9.04.2019 și s-a remis cauza la rejudecare în aceeași instanță, în alt complet de judecată.

Cu referire la prima rejudecare a cauzei, în alt complet, la Judecătoria Chișinău, sediul Ciocana, a fost repartizată cauza la 25.10.2019, desfășurate 9 ședințe; prin hotărârea 25.08.2020 a fost admisă contestația. S-a încetat procesul contravențional în privința acesteia, pe motivul lipsei faptului contravenției, s-a anulat Decizia de sancționare.

Ce ține de examinarea recursului la Curtea de Apel Chișinău: în apel durata 5.10.2020-20.10.2020, prin Decizia Curții de Apel Chișinău din 20.10.2020 s-a casat hotărârea din 25.08.2020 și s-a remis cauza la rejudecare în aceeași instanță, în alt complet de judecată.

Cu referire la a doua rejudecare, în alt complet, la Judecătoria Chișinău, sediul Ciocana: repartizată cauza la 3.11.2020, desfășurate 4 ședințe; prin hotărârea din 5.10.2021 a fost admisă contestația. S-a încetat procesul contravențional în privința acesteia, pe motivul lipsei faptului contravenției, s-a repus în drepturi.

Cu referire la examinarea recursului la Curtea de Apel Chișinău: în apel durata 8.11.2021-31.03.2022, prin Decizia Curții de Apel Chișinău din 31.03.2022 s-a casat hotărârea din 5.10.2021 și s-a remis cauza la rejudecare în aceeași instanță, în alt complet de judecată.

Cu referire la a treia rejudecare, în alt complet, la Judecătoria Chișinău, sediul Buiucani: repartizată cauza la 30.05.2022, desfășurate 2 ședințe; prin hotărârea 20.07.2022 a fost respinsă ca neîntemeiată contestația.

Cu referire la examinarea recursului la Curtea de Apel Chișinău: în apel durata 8.08.2022-8.12.2022, prin Decizia Curții de Apel Chișinău din 8.12.2022 s-a casat hotărârea din 20.07.2022 și s-a remis cauza la rejudecare în aceeași instanță, în alt complet de judecată.

Cu referire la a patra rejudecare, în alt complet, la Judecătoria Chișinău, sediul Buiucani: repartizată cauza la 16.05.2023, desfășurate 4 ședințe; prin hotărârea 6.10.2023 a fost respinsă ca neîntemeiată contestația.

Ce ține de examinarea recursului la Curtea de Apel Chișinău: în apel durata 4.12.2023-10.07.2024, prin Decizia irevocabilă a Curții de Apel Chișinău din 10.07.2024 s-a menținut hotărârea din 6.10.2023 și s-a remis cauza spre păstrare Judecătoriei Chișinău.

Astfel, pârâtul reţine că în baza raportului motivat prezentat, în speţă nu se atestă motive de încălcare a dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei contravenționale, deoarece însăşi respectarea întocmai a procedurii din partea instanțelor de judecată, cu asigurarea respectării tuturor drepturilor participanților la proces, nu poate fi privită drept „încălcare a dreptului la judecare în termen rezonabil”, motiv din care nu pot fi reținute argumentele reclamantului și avocatului în acest sens.

De asemenea, pârâtul indică că este necesar de observat substanța pretenţiilor reclamantului şi anume dacă se referă la: o neexecutare sau executare tardivă, ori la o durata nerezonabilă a procedurilor, care poate fi în proceduri civile; în proceduri penale/contravențional.

Ulterior, pârâtul menționează că este necesar de identificat şi calculat cu certitudine perioada de referință (de ex. perioada de neexecutare sau perioada procedurilor judiciare), care constituie întinderea în timp înlăuntrul căreia se face analiza caracterului rezonabil.

De asemenea, pârâtul indică că procedura de examinare a contestației, în pofida circumstanțelor, a fost obiectivă și conformă legislației. La caz, contestația, a fost examinată nu mai poate fi imputată încălcarea la judecare, deoarece are statut de încheiat și arhivat.

La aspectul că, fiecare caz este aparte, pârâtul menționează că acesta este un caz ce urmează a fi tratat cu atenție și nu este cazul sau speța de răspundere patrimonială a statului, deoarece contestația contravenientului s-a judecat în interiorul termenului legal. Motivul că a derulat o anumită perioadă de timp a fost neprezență, depunerea de cereri de amânare de către avocat, exercitarea căilor de atac, recurs, rejudecarea în aceeași instanță în alt complet, eliberarea judecătorului din funcție, incidența de circumstanțe obiectiv motivate, expirarea timpului de lucru, amânarea deliberării.

Respectiv, pârâtul menționează că urmează a fi respinse argumentele reclamantului și avocatului acestuia că se încălcă dreptul la judecarea în termen rezonabil a contestației, cauza nu reprezintă nici o complexitate. La aspectul comportamentul părților, care include aprecierea comportamentului reclamantului, mai multe ședințe de

judecată sunt imputate exclusiv persoanei care a depus cererea de reparare a prejudiciului, reclamantul și avocatul acestuia, inclusiv și a celor obiective nelucrative. Aceștia au manifestat comportament de *mala fides* (rea-credință), inclusiv nu s-au prezentat în pofida înștiințării legale, au depus cereri de amânare, au fost în dezacord cu soluția primei instanțe, formulând recursuri, cu solicitări de casare și trimiterea în fond la rejudecare.

Referitor la conduita instanței de judecată, pârâtul indică că se constată lipsa unor întârzieri inexplicabile, amânări neîntemeiate, consecutivitatea ședințelor, planificarea unei ordini a ședințelor cu pauze îndelungate etc. Toate ședințele de judecată au avut loc și nici una nu s-a amânat din motive incerte, neclare decât cele arătate în raport (care sunt obiective și justificate). Mai mult, obiectul acțiunilor impune o implicare sporită a părților, ce ar duce la soluționarea rapidă a litigiului contravențional.

Privind durata încălcării, în prezenta speță pârâtul afirmă că nu există termeni cerți de încălcări de durată, nu a existat nicio amânare de judecată, în fond și apel, din alte motive decât cele detaliate în raportul motivat al instanței.

În continuare, precizează că în urma analizei înscrisurilor prezentate, raportului motivat și mersul ședințelor de judecată, pârâtul nu atestă motive de tergiversare a examinării contestației, desfășurarea procesului a fost în corespundere cu sarcinile procedurii contravenționale în judecarea justă și în termen rezonabil.

Mai mult, pârâtul menționează că acest litigiu ce constituie o contestație, în pofida circumstanțelor invocate s-a finalizat irevocabil la 10.07.2024. A se lua în considerație că procedurile ordinare și extraordinare (recursuri/apeluri, recursuri în interesul legii, revizuiri, etc.) de obicei nu se includ în calculul duratei procedurilor.

Mai mult, referitor la conduita instanței de judecată, pârâtul menționează că nu sunt întâlnite încălcări, deoarece diligența judecătorului/lor în asigurarea finalizării cât mai rapide a acestei contestații, plus examinarea recursurilor a fost respectată, iar efectul întreruptiv, provizoriu și condiționat al examinării acesteia a depins de circumstanțele menționate supra, care sunt întemeiate și obiective.

De asemenea, pârâtul indică că toate acțiunile procedurale au fost dispuse strict întru respectarea termenului rezonabil de examinare, chiar și Judecătoria Chișinău, sediul Centru, în concluzie, a reliefat că reieșind din circumstanțele cauzei, termenul rezonabil de examinare a fost respectat inclusiv a drepturilor tuturor participanților la proces.

Ministerul Justiției constată că în prezenta cauză a fost respectat cu strictețe rolul activ în asigurarea celerității procedurilor, termenul rezonabil de judecare și nu există încălcări de perioade sau inactivitate inexplicabilă a instanțelor judecătorești (fond/apel).

Totodată, pârâtul notează că la aspectul de miză pentru reclamant, obiectul acțiunii reclamantului nu a impus prin natura sa o anumită celeritate, cursul judecării cauzei contravenționale finalizate la 10.07.2024 a ținut de neprezența participanților, de cererile de amânare, de depuneri de recursuri asupra soluției, etc, respectiv reclamantul este în dezacord continuu și urmărește vinovăția statului, chiar și după examinarea litigiului, în îmbogățirea fără justă cauză din bugetul de stat a daunei morale de 200 000 lei, este evident interesul patrimonial și nu altceva.

În aceeași ordine de idei, pârâtul menționează că la zi, 16.12.2024, nu mai poate fi temeinică constatarea încălcării dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei de examinare a contestației, deoarece cauza nu mai este pendinte, în examinare, pe masa judecătorilor, a fost judecată irevocabil, și întoarsă spre păstrare în arhiva Judecătoriei Chișinău. Nu mai există la moment încălcări de drepturi la judecare.

Mai mult decât atât, pârâtul afirmă că contrar celor invocate de reclamant și avocat în dorința de a învinovăți statul și a obține beneficii bănești, instanța de judecată a detaliat în raportul motivat despre mersul acțiunilor procesuale până la moment, iar locul de interpretare subiectivă a avocatului că se tergiversează judecarea cauzei sale, nu pot fi viabile.

Astfel, pârâtul remarcă faptul că termenul rezonabil urmează a fi apreciat în colaborare şi cu termenii prevăzuţi de legislaţia procesual civilă, fiind stabiliţi în vederea asigurării desfăşurării procesului cu respectarea principiilor fundamentale, cum ar fi: principiul legalității, disponibilităţii, principiul contradictorialităţii şi egalităţii în drepturi a participanţilor la proces, principii care în ansamblul lor materializează dreptul părţii la un proces echitabil. De menţionat că examinarea cauzei în termen rezonabil este doar una din componentele dreptului la un proces echitabil şi prin urmare, nu poate prevala asupra acestuia din urmă.

Realizând o apreciere, prin cumul, a criteriilor în dependenţă de care se apreciază rezonabilitatea termenului de examinare a cauzei, pârâtul subliniază că perioada de referinţă în cauza principală nu depăşeşte limita rezonabilităţii pentru astfel de cauze. În contextul celor expuse şi luând în consideraţie specificul cauzei, comportamentul părţilor, respectarea tuturor exigențelor procedurale şi de sarcina lunară a fiecărui judecător din cadrul instanţelor de judecată, reţinem că autoritatea judecătorească a acţionat cu bună-credinţă, cu o suficientă diligenţă, a întreprins toate măsurile necesare în vederea examinării şi soluţionării obiective şi sub toate aspectele a contestației și recursurilor.

De asemenea, pârâtul notează că instanțele judecătorești, întru asigurarea respectării acestui termen rezonabil pentru examinarea tuturor cauzelor, a luat o atitudine corectă față de totalitatea dosarelor, aflate în gestiune, repartizând termenul proporțional necesităților apărării drepturilor tuturor justițiabililor, fiind în coraport cu datele numite și pe alte ședințe de judecată, finalizând fondul cauzei în termeni proximi, corespunzător volumului/concediilor/disponibilității agendei, etc, irevocabil.

Cu relevanță internațională imperativă, pârâtul reține că criteriile de apreciere a termenului rezonabil de judecare a cauzei au fost constatate de CEDO în cauza *Frydlender vs. France* ([GC], nr. 30979/96, § 43, ECHR 2000-VII), astfel Curtea a specificat că rezonabilitatea duratei procedurilor trebuie evaluată în lumina circumstanţelor cauzei, ţinînd cont de următoarele criterii: complexitatea cauzei, comportamentul reclamantului şi al autorităţilor relevante şi importanţa cauzei pentru reclamant.

În acest context, pârâtul trasează și o paralelă cu o altă cauză *(Latu Vasile și Mîțu Vitalie împotriva Ministerului Justiției)*, unde instanța de apel a respins pretențiile reclamanților cu privire la repararea prejudiciului cauzat prin examinarea în termen nerezonabil a cauzei, motivând că „Instanţa de judecată reieşind din materialele cauzei,

ajunge la concluzia că în speţă examinând respectarea „justului echilibru” sub aspectul exigenţelor celerităţii procedurilor judecătoreşti şi principiul general al bunei administrări a justiţiei, urmează a fi acordată prioritate bunei administrări a justiţiei, respectarea căreia a implicat derogarea de la principiul soluţionării cauzei în termeni restrânși”.

De asemenea, menționează și Decizia Curţii Supreme de Justiţie nr. 2ra-1358/16 din 13 iulie 2016, emisă la cauza Î.I. „Priţcan Gherasim” împotriva Ministerului Justiției, prin care instanța de judecată a respins o acțiune asemănătoare prezentei, motivând că: „Toate amânările ale şedinţelor de judecată ce au avut loc în speţa în care se invocă tergiversarea examinării cauzei, au survenit anume urmare a realizării drepturilor procesuale a părţilor, care au dus la amânarea examinării cauzei în repetate rânduri, motiv din care, întinderea examinării cauzei principale, nu poate fi pusă în seama instanţei de judecată, ori aşa cum a fost menţionat anume părţile având drepturile sale procedurale au pus instanţa în situaţia amânării examinării cauzei şi întru asigurarea unui proces echitabil”.

Prin urmare, procedând astfel, pârâtul menționează că reclamantul „confirmă” şi „aprobă tacit” toate acțiunile întreprinse de către autoritatea judecătorească şi părțile implicate în proces, ca ulterior în mod neîntemeiat să înainteze o acţiune civilă, în temeiul aceleiași Legi nr. 87.

Prin urmare, în funcţie de circumstanțele cauzei în cadrul căreia a fost comisă încălcarea, precum şi de prevederile art. 2 alin. (6) al Legii nr. 87, pârâtul concluzionează că reclamantul în mod direct a aprobat şi acceptat tacit toate acțiunile întreprinse de către autoritatea judecătorească, ca ulterior, să învinovățească Statul Republica Moldova în interes exclusiv pecuniar.

În ce priveşte pretenţia de acordare a sumei de 200 000 lei în scopul satisfacerii prejudiciului moral, pârâtul menționează că instanța de drept comun în acest sens urmează să aplice prevederile art. 118 Cod de procedură civilă, în temeiul căruia „părţile sunt obligate să prezinte probe pe care le invocă, conform legislaţiei în vigoare”. Astfel, considerăm că prin prisma înscrisurilor prezentate, circumstanțelor cauzei, argumentelor părților, a fost probată lipsa nerezonabilității duratei procedurilor, în urma elucidării circumstanțelor cauzei date.

Concomitent, pârâtul subliniază că sarcina probării prejudiciului moral nu poate fi pusă numai pe seama pârâtului, dar se apreciază individual pentru fiecare caz, luându-se în consideraţie, elementele factuale ale speţei, argumentele ambelor părţi în proces şi jurisprudența Curţii Europene, excluzându-se pretenții excesive şi vădit exagerate, datorită naturii lor nepatrimoniale.

Totodată, raportul motivat însoțit de mersul acțiunilor, în dovadă, pârâtul îl consideră destul de suficient și probator, în dovedirea lipsei de netergiversare a contestației, deoarece cele prezentate oferă informația amplă și în mod exhaustiv. Mai mult decât atât, prevederile Legii nr. 87/2011 indică prezentarea raportului și după caz a anexelor.

Astfel, potrivit prescripției art. 4 alin. (1) al Legii nr. 87, sarcina probaţiunii lipsei de încălcare a dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei şi a lipsei suportării unui prejudiciu moral îi revine Ministerului Justiţiei. Prin urmare, pârâtul indică că atât

timp cât nu a fost probată de către reclamant existența de facto a acestui prejudiciu, apriori, nu se poate constata lipsa a ceea ce nu există.

De asemenea, pârâtul constată că această pretenție de 200 000 lei, pe lângă cea de bază, nu este argumentată și bazată pe probe pertinente, concludente și verosimile, ci constituie doar o sumă rezultată dintr-o pretenție iluzorie pe fonul cum au invocat că i se încalcă drepturile la judecare, în pofida că există deja o hotărâre în necâștigul contentației.

Pârâtul subliniază că asemenea sume ar putea genera o practică vicioasă cu declanșarea mecanismului de afectare gravă a bugetului statului Republica Moldova care se bucură de o economie de piață emergentă, fiind clasificată drept o țară cu venituri medii-superioare (o piață emergentă este considerată economia unei țări care se află într-un anumit stadiu de dezvoltare, are o piață de capital reglementată și eficientă, iar veniturile populației sunt în creștere, dar se află în continuare sub media țărilor dezvoltate. Cu titlu util, în zece luni ale anului 2024, veniturile totale ale bugetului de stat au constituit circa 54,9 mlrd lei, iar cheltuielile au constituit 63,1 mlrd lei, cu un deficit de 8,2 mlrd lei.

Sub un alt aspect de reparare a prejudiciului material, conform art. 4 alin. (1) al Legii nr. 87, sarcina de a dovedi suportarea prejudiciului material cauzat prin această încălcare şi suportarea costurilor şi cheltuielilor de judecată îi revine reclamantului. Respectiv, în lipsa unei probări pertinente din partea reclamantului și/sau reprezentantului acestuia, pârâtul consideră lipsită de fond probatoriu pretenția accesorie (subsidiară celei de bază) privind compensarea prejudiciului moral, fapt ce impune a fi respinse integral alături de cea de bază.

De asemenea, pârâtul menționează că judecarea contestației/recursurilor/trimiterea la rejudecare necesită timp și cercetare sub toate aspectele, completă şi obiectivă, a tuturor circumstanțelor și nu se examinează cu repeziciune prin încălcarea normelor procedurale și materiale. De către instanțele judecătorești s-a respectat termenul de judecare a cauzei contravenționale, iar judecarea cauzei contravenţionale se face de urgenţă şi cu precădere în cazul reţinerii persoanei conform art. 376 şi 433 Cod contravențional, la caz, nu au fost astfel de circumstanțe.

În plus, pârâtul indică că în speță nu sunt întâlnite „întârzieri nejustificate”, este respectat „principiul legalității și egalității armelor”, pronunțarea instanțelor de fond, examinarea recursurilor de instanța de apel, remiterea la rejudecare în fond, amânări/contramandări și alte circumstanțe obiectiv motivate reflectate în raport au fost desfășurate fără afecta întreaga durată a procesului, în timp ce în această cauză avocatul a prezentat argumente dozate cu subiectivism că reclamantului i se încalcă dreptul la judecarea în termen rezonabil a cauzei sale (contestației), arhivată.

Ministerul Justiției consideră că reclamantul influențează, în mod semnificativ durata procesului, deoarece chiar și cerința Convenției este ca examinarea cauzei să se facă într-un termen rezonabil trebuie raportată la fiecare caz în parte, luând în considerare durata procedurii, natura pretențiilor, complexitatea procesului, comportamentul autorităților competente și al părților, dificultatea dezbaterilor, aglomerarea rolului instanței și exercitarea căilor de atac.

În aceeași ordine de idei, pârâtul susţine că instanţa de judecată nu trebuie să-şi formeze o idee preconceputǎ conform căreia presupusa încălcare a unui drept implică în mod obligatoriu şi admiterea acțiunii în baza Legii nr. 87/2011, este necesar de stabilit prin probe, dacă a existat în mod veridic o încălcare a unui termen rezonabil și ulterior – existența cu adevărat a unui prejudiciu. În concluzie, pârâtul califică pretențiile inexistente, reclamantul nu a elucidat prin probe corespunzătoare ce a pierdut pe plan fizic, psihic, social, profesional şi familial din ceea ce ar însemna o viaţă normală, liniştită şi fericită pentru acesta în momentul respectiv, dar şi pe viitor, toate argumentele invocate întru motivarea acţiunii, poartă un caracter declarativ, formal.

Motivele ce justifică solicitările trebuie să fie consistente și solide și nicidecum iluzorii sau bazate pe ipoteze de ordin subiectiv, astfel încât repararea prejudiciului să nu se substituie unei îmbogățiri fără justă cauză. Astfel, pârâtul reține că cerințele enunțate excelează analizei și sunt nemotivate în fapt, iar acesta, în aspectul de valoare a pricinii, se convinge că miza reclamantului este interesul pecuniar și obținerea de mijloace bănești de la Bugetul de stat al Republicii Moldova.

Poziția participanților la proces expusă în ședința de judecată.

În ședința de judecată, reclamantul Guștiuc Valeriu a susținut cererea de chemare în judecată și a solicitat admiterea acesteia, reiterând argumentele de fapt și de drept expuse în acțiune.

În ședința de judecată, reprezentantul reclamantului Guștiuc Valeriu, avocatul Danciuc Ghenadie a susținut cererea de chemare în judecată și a solicitat admiterea acesteia, reiterând argumentele de fapt și de drept expuse în acțiune.

În ședința de judecată, reprezentantului pârâtului Ministerul Justiției, Stelea Teodor a solicitat respingerea cererii de chemare în judecată depusă de Guștiuc Valeriu, ca fiind neîntemeiată.

Aprecierea instanței.

Audiind participanții la proces, studiind materialele dosarului, verificând argumentele expuse de reclamant și obiecțiile reprezentantului pârâtului expuse în referința atașată la dosar, instanța de judecată ajunge la concluzia de a admite parțial cererea de chemare în judecată înaintată de Guștiuc Valeriu pentru următoarele considerente.

Potrivit dispozițiilor art. 130 alin. (1) Cod de procedură civilă, instanţa judecătorească apreciază probele după intima ei convingere, bazată pe cercetarea multe aspectuală, completă, nepărtinitoare şi nemijlocită a tuturor probelor din dosar în ansamblul şi interconexiunea lor, călăuzindu-se de lege.

În temeiul art. 240 alin. (1) Cod de procedură civilă, la deliberarea hotărârii, instanţa judecătorească apreciază probele, determină circumstanţele care au importanţă pentru soluţionarea pricinilor, care au fost sau nu stabilite, caracterul raportului juridic dintre părţi, legea aplicabilă soluţionării pricinii şi admisibilitatea acţiunii.

Conform art. 239 Cod de procedură civilă, hotărârea judecătorească trebuie să fie legală şi întemeiată. Instanţa îşi întemeiază hotărârea numai pe circumstanţele constatate nemijlocit de instanţă şi pe probele cercetate în şedinţă de judecată.

În conformitate cu prevederile art. 2 alin. (1) al Legii 87 din 21 aprilie 2011, orice persoană fizică sau juridică ce consideră că i-a fost încălcat dreptul la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau dreptul la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătoreşti poate adresa în instanţa de judecată o cerere de chemare în judecată privind constatarea unei astfel de încălcări şi repararea prejudiciului cauzat prin această încălcare, în condiţiile stabilite de prezenta lege şi de legislaţia procesuală civilă.

În corespundere cu art. 3 alin. (2) din Legea 87 din 21 aprilie 2011, în cauzele în care se pretinde încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărîrii judecătoreşti şi repararea prejudiciului cauzat prin această încălcare (denumită în continuare *cerere de chemare în judecată*) se depune conform regulilor de competenţă jurisdicţională stabilite la capitolul IV din Codul de procedură civilă al Republicii Moldova şi se examinează de un alt complet de judecată decît cel care a examinat (examinează) cauza în care se pretinde încălcarea.

Potrivit dispozițiilor art. 4 din Legea 87 din 21 aprilie 2011, *sarcina probaţiunii lipsei de încălcare a dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătoreşti şi a lipsei suportării unui prejudiciu moral îi revine Ministerului Justiţiei,* iar sarcina de a dovedi suportarea prejudiciului material cauzat prin această încălcare şi suportarea costurilor şi cheltuielilor de judecată îi revine reclamantului. Instanţa de judecată care examinează în fond cauza [...], prezintă Ministerului Justiţiei un raport motivat privind modul de respectare a termenului rezonabil şi, după caz, dosarul sau o copie de pe dosar. Raportul privind modul de respectare a termenului rezonabil se prezintă în scris şi va conţine: numele şi prenumele judecătorului, ale reprezentantului autorităţii implicate în proces, ale executorului judecătoresc sau ale reprezentantului autorităţii responsabile de executarea hotărârii judecătoreşti; date despre acţiunile procesuale întreprinse, termenele de realizare şi motivarea acestora; date despre acţiunile procesuale întreprinse în vederea accelerării procedurii de judecare, după caz; alte date relevante privind respectarea termenului rezonabil [...].

Se reține că prin acțiunea formulată în prezenta cauză, Guștiuc Valeriu a invocat *inter alia* faptul că i-a fost încălcat dreptul la examinare în termen rezonabil a cauzei de examinare a contestației împotriva procesului-verbal cu privire la contravenție nr. 963/18 și asupra deciziei de sancționare, întocmite pentru comiterea contravenției prevăzute de art. 287, alin. (10) Cod contravențional de către Biroul Vamal.

Se atestă că în data de 09 decembrie 2024, Judecătoria Chișinău a prezentat Ministerului Justiției Raportul motivat întocmit de președintele interimar al Judecătoriei Chișinău, Mitrofan Livia, care reflectă informațiile privind modul de respectare a termenului rezonabil la examinarea cauzei nr. 12-5r-43308-27062018, contestația lui Guștiuc Valeriu asupra procesului-verbal cu privire la contravenție nr. 963/18 și deciziei agentului constatator asupra cazului de contravenție cu privire la răspunderea contravențională din 07.06.2018, fiind enumerate și descrise toate acțiunile instanțelor judecătorești.

În baza Raportului menționat *supra,* instanța de judecată reține că la 26 iunie 2018 Guștiuc Valeriu a depus o contestație în ordinea art. 448 Cod contravențional, solicitând anularea procesului-verbal cu privire la contravenție nr. 963/18 și deciziei de sancționare din data de 07 iunie 2018, cu încetarea procesului contravențional.

La data de 27 iunie 2018, prin intermediul Programului Integrat de Gestionare a Dosarelor, cauza contravențională depusă de Guștiuc Valeriu a fost repartizată în mod automat-aleatoriu spre examinare judecătorului Judecătoriei Chișinău, Dvornic Octavian, fiindu-i atribuit nr. 12-5r-43308-27062018 (5r-l79/2018).

Prin încheierea Judecătoriei Chișinău (sediul Central) nr. 5r-179/2018 din 28 iunie 2018, ședința de judecată a fost numită spre examinare pentru data de 09 iulie 2014, ora 12:00.

Prin hotărârea Judecătoriei Chișinău (sediul Centru) nr. 5r-179/18 (12-5r-43308-27062018) din 09 aprilie 2019, s-a admis parțial contestația depusă de Guștiuc Valeriu asupra procesului-verbal cu privire la contravenție nr. 963/18 din 07.06.2018 întocmit în privința lui Guștiuc Valeriu pe faptul comiterii de către acesta a contravenției prevăzute de art. 13, art. 287 Cod contravențional și asupra deciziei de sancționare din aceeași dată în partea în care s-a dispus confiscarea specială a produselor de igienă personală și uz casnic marca Anway, conform anexei. S-a confiscat din contul contravenientului Guștiuc Valeriu în folosul statului contravaloarea lotului de marfa confiscat, estimat conform raportului de evaluare din 11.05.2018 în sumă de 21 608,00 lei MD. S-a restituit proprietarilor, conform facturilor prezentate, marfa marca Anway. În rest decizia din 07.06.2018 privind aplicarea sancțiunii contravenționale lui Guștiuc Valeriu în mărime de 70 u.c, s-a menținut fără modificări.

La data de 24 aprilie 2019, contravenientul Guștiuc Valeriu a depus cerere de recurs împotriva hotărârii Judecătoriei Chișinău (sediul Centru) nr. 5r-179/18 (12-5r-43308-27062018) din 09 aprilie 2019.

La data de 30 mai 2019, Biroul Vamal Centru a depus cerere de recurs împotriva hotărârii Judecătoriei Chișinău (sediul Centru) nr.5r-179/18 (12-5r-43308-27062018) din 09 aprilie 2019.

La data de 19 iunie 2019, Judecătoria Chișinău (sediul Central) a expediat dosarul nr. 5r-179/18 (12-5r-43308-27062018) la Curtea de Apel Chișinău, în vederea examinării cererilor de recurs.

La data de 20 iunie 2019, cauza a fost repartizată spre examinare în mod automat aleatoriu, prin intermediului Programului Integrat de Gestionare a Dosarelor, judecătorului Curții de Apel Chișinău, Iovu Gheorghe.

Prin încheierea Curții de Apel Chișinău din 20 august 2019, din motivul eliberării din funcție în legătură cu atingerea plafonului dc vârstă, s-au redistribuit cauzele aflate spre examinarea la judecătorul raportor - Iovu Gheorghe, altui judecător.

Potrivit fișei de repartizare repetată a dosarului, cauza contravențională a fost repartizată judecătorului Bulhac Ion.

Prin decizia Colegiului Penal al Curții de Apel Chișinău nr.4r-1788/19 (02-4r-13585-20062019) din 12 septembrie 2019 s-a admis recursurile declarate de către șeful adjunct al Biroului Vamal Centru și Valeriu Guștiuc. S-a casat hotărârea Judecătoriei

Chișinău, (sediul Centru) din 09 aprilie 2019, prin care a fost admisă parțial contestația depusă dc Valeriu Guștiuc asupra procesului-verbal cu privire la contravenție nr.963/18 din 07.06.2018 întocmit în privința lui Valeriu Guștiuc pe faptul comiterii de către acesta a contravenției prevăzute de art. 13, art. 287 Cod contravențional și asupra deciziei de sancționare din aceiași dată în partea în care s-a dispus confiscarea specială a produselor de igienă personală și uz casnic marca „Anway", conform anexei. A fost confiscat din contul contravenientului Guștiuc Valeriu în folosul statului contravaloarea lotului de marfa, estimat conform raportului de evaluare din 11.05.2018 în sumă de 21 608,00 lei. A fost dispusă restituirea către proprietari, conform facturilor prezentate, marfa marca „Anway". În rest, decizia din 07.06.2018 privind aplicarea sancțiunii contravenționale lui Guștiuc Valeriu în mărime de 70 unități convenționale, s-a menținut fără modificări și s-a remis cauza contravențională respectivă la rejudecare în prima instanță la Judecătoria Chișinău (sediul Ciocana), în alt complet de judecată.

La data de 04 octombrie 2019, Curtea de Apel Chișinău a remis cauza contravențională Judecătoriei Chișinău (sediul Centru).

La data de 16 octombrie 2019, Judecătoria Chișinău (sediul Central) a expediat cauza contravențională la Judecătoria Chișinău (sediul Ciocana).

Potrivit fișei de repartizare a dosarului, la data de 25 octombrie 2019 cauza contravențională nr.4-18166432-12-51-24102019 a fost repartizată judecătorului Mazureț Roman.

Prin încheierea nr. 4-18166432-12-5r-24102019 (5r-3130/2019) din 25 octombrie 2019 s-a numit contestația depusă de către Guștiuc Valeriu pentru judecare începând cu data de 09 decembrie 2019, ora 14:00.

Prin hotărârea Judecătoriei Chișinău (sediul Ciocana) nr. 4-18166432-12-5r-24102019 (5r- 3130/2019) din 25 august 2020 s-a admis contestația depusă de Guștiuc Valeriu împotriva procesului-verbal cu privire la contravenție nr. 963/18 din 07,06.2018, încheiat dc către agentul constatator al Biroului Vamal Centru, în privința lui Guștiuc Valeriu Tudor, pe semnele contravenției prevăzute de art. 13, 287 alin. (10) Cod contravențional, și a deciziei de sancționare a contravenientului. S-a încetat procesul contravențional inițiat în privința lui Guștiuc Valeriu Tudor în baza art. 13, 287 alin. (10) Cod contravențional, din motivul lipsei faptului contravenției. S-a anulat decizia de sancționare emisă de agentul constatator, prin care Guștiuc Valeriu Tudor a fost sancționat în baza art. 287 alin. (10) Cod contravențional cu amendă în mărime de 70 u.c,, adică echivalentul sumei de 3500 lei, precum și au fost supuse confiscării speciale produsele de igienă personală și uz casnic de marca „Amway", conform anexei.

La data de 04 septembrie 2020, Biroul Vamal Centru a depus cerere de recurs împotriva hotărârii Judecătoriei Chișinău (sediul Ciocana) nr. 4-18166432-12-5r-24102019 (5r-3130/2019) din 25 august 2020.

La data de 30 septembrie 2020, Judecătoria Chișinău (sediul Ciocana) a expediat dosarul nr. nr. 4-18166432-12-5r-24102019 (5r-3130/2019) la Curtea de Apel Chișinău, în vederea examinării cererii de recurs.

La data de 05 octombrie 2020, cauza a fost repartizată spre examinare în mod automat aleatoriu, prin intermediului Programului Integrat de Gestionare a Dosarelor, judecătorului Curții de Apel Chișinău, Morozan Ghenadie.

Prin decizia Colegiului Penal al Curții de Apel Chișinău nr. 4r-2144/20 (4-18166432-02-4r- 05102020) din 20 octombrie 2020, s-a admis recursul declarat de șeful adjunct al Biroului Vamal Centru, Cebanenco Vladimir, s-a casat hotărârea Judecătoriei Chișinău (sediul Ciocana) din 25.08.2020, în cauza contravențională în privința lui Guștiuc Valeriu și dispune rejudecarea cauzei în primă instanță, în alt complet de judecată.

La data de 31 octombrie 2020, Curtea de Apel Chișinău a remis cauza contravențională Judecătoriei Chișinău (sediul Ciocana).

Potrivit fișei de repartizare a dosarului, la data de 03 noiembrie 2020 cauza contravențională nr. 4-18166432-12-5r-03112020 a fost repartizată judecătorului Munteanu Dorin.

Prin încheierea nr. 4-18166432-12-5r-031 12020 (5r-4169/2020) din 04 noiembrie 2020, s-a fixat data pentru examinarea contestației pentru data de 09 februarie 2021, ora 10:00.

Prin hotărârea Judecătoriei Chișinău (sediul Ciocana) nr. 5r-4169/2020 (4-18166432-12-5r- 03112020) din 05 octombrie 2021 s-a admis contestația cet. Guștiuc Valeriu Tudor privind anularea procesului-verbal cu privire la contravenție nr. 963/18 din 07.06.2018 emis de Serviciului Vamal al RM și decizie de sancționare emise în baza acestuia, potrivit căruia a fost recunoscut vinovat de comiterea contravenției prevăzute de art. 287 alin. (10) Cod Contravențional al RM. S-a anulat procesul-verbal cu privire la contravenție nr. 963/18 din 07.06.2018 emis de Serviciului Vamal și decizie de sancționare emise în baza acestuia, prin care Guștiuc Valeriu Tudor a fost recunoscut vinovat de comiterea contravenției prevăzute de art. 287 alin. (10) Cod Contravențional. S-a încetat procesul contravențional în privința lui Guștiuc Valeriu Tudor din lipsa în acțiunile acestuia a faptului contravenției. S-a repus în drepturi Guștiuc Valeriu Tudor. La existența unei hotărâri definitive, bunurile ridicate de la Guștiuc Valeriu Tudor și anexate Ia materialele dosarului cu titlu de corpuri delicte indicate în încheiere, de restituit posesorului Guștiuc Valeriu Tudor. S-a explicat lui Guștiuc Valeriu Tudor că are dreptul la reparații.

La data de 12 octombrie 2021, Biroul Vamal Centru a depus cerere de recurs împotriva hotărârii Judecătoriei Chișinău (sediul Ciocana) nr. 5r-4169/2020 (4-18166432-12-5r-03112020) din 05 octombrie 2021.

La data de 03 noiembrie 2021, Judecătoria Chișinău (sediul Ciocana) a expediat dosarul nr. 5r-4169/2020 (4-18166432-12-5r-03112020) din 05 octombrie 2021 la Curtea de Apel Chișinău, în vederea examinării cererii de recurs.

La data de 08 noiembrie 2021, cauza a fost repartizată spre examinare în mod automat aleatoriu, prin intermediului Programului Integrat de Gestionare a Dosarelor, judecătorului Curții de Apel Chișinău, Teleucă Stelian.

Prin dispoziția CAC nr. 42 din 30.12.2021 s-a constituit completul nr. 2 de judecată, potrivit căreia la data de 08 noiembrie 2021 cauza a fost repartizată spre

examinare în mod automat aleatoriu, prin intermediului Programului Integrat de Gestionare a Dosarelor, judecătorului Curții de Apel Chișinău, Gafton Alexandru.

Prin decizia Colegiului Penal al Curții de Apel Chișinău nr. 4r-3156/21 (4-18166432-02-4r- 08112021) din 31 martie 2022 s-a admis recursul declarat de agentul constatator, Biroul Vamal Centru, Frumusachi Eduard, s-a casat hotărârea Judecătoriei Chișinău, sediul Ciocana, din 05.10.2021, în cauza contravențională în privința lui Guștiuc Valeriu în comiterea contravenției prevăzute de art. 287 alin. (10) Cod contravențional, cu dispunerea rejudecării cauzei în prima instanță, de către un alt complet de judecată.

La data de 20 mai 2022, Curtea de Apel Chișinău a remis cauza contravențională Judecătoriei Chișinău.

Potrivit fișei de repartizare a dosarului la data de 30 mai 2022 cauza contravențională nr. 4- 18166432-12-5r-30052022 a fost repartizată judecătorului Cheptea Cristina.

Prin încheierea nr. 4-18166432-12-5r-03052022 (5r-3462/2022) din 31 mai 2022, s-a numit ședința pentru examinarea contestației la data de 24 iunie 2022, ora 15:30.

Prin hotărârea Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani, nr. 5r-3462/2022 (4-18166432-12-5r- 30052022) din 20 iulie 2022 s-a respins contestația depusă de Valeriu Guștiuc împotriva procesului-verbal cu privire la contravenție nr. 963/18 și a deciziei de sancționare din 07 iunie 2018, întocmită de agentul constatator din cadrul Biroului Vamal Centru în baza art. 13, 287 alin. 10 Cod Contravențional ca neîntemeiată.

La data de 03 august 2022, Guștiuc Valeriu a depus cerere de recurs împotriva hotărârii Judecătoriei Chișinău (sediul Buiucani) nr. 5r-3462/2022 (4-18166432-12-5r-30052022) din 20 iulie 2022.

La data de 08 august 2022, cauza a fost repartizată spre examinare în mod automat aleatoriu, prin intermediului Programului Integrat de Gestionare a Dosarelor, judecătorului Curții de Apel Chișinău, Gîrbu Silvia.

Prin decizia Colegiului Penal al Curții de Apel Chișinău nr. 4r-4230/22 (4-18166432-02-4r- 08082022) din 08 decembrie 2022 s-a admis recursul contravenientului Guștiuc Valeriu, s-a casat hotărârea Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani, din 20.07.2022, cu trimiterea cauzei la o nouă rejudecare.

La data de 09 februarie 2023, Curtea de Apel Chișinău a remis cauza contravențională Judecătoriei Chișinău.

Potrivit fișei de repartizare a dosarului, la data de 15 februarie 2023 cauza contravențională nr.4- 18166432-12-5r-l 5022023 a fost repartizată judecătorului Clevadî Natalia.

Prin încheierea nr. 4-18166432-12-5r-20022023 (5r-1005/2023) din 20 februarie 2023 s-anumit ședința pentru examinarea contestației la data de 29 mai 2023, ora 11:00.

Prin încheierea nr. 4-18166432-12-5r-20022023 (5r-1005/2023) din 16 mai 2023, din motiv că judecătorul Clevadî Natalia începând cu data de 11 mai 2023 a fost eliberată din funcția de judecător conform cererii de demisie, s-a redistribuit cauza altui judecător.

Potrivit fișei de repartizare a dosarului, la data de 16 mai 2023 cauza contravențională nr. 4- 18166432-12-5r-15022023 a fost repartizată judecătorului Catană Angela. Ședința de judecată a fost numită pentru data de 15 august 2023, ora 09.30.

La data de 06 iunie 2023, Guștiuc Valeriu a depus cerere de accelerare a procedurii de examinare a cauzei. Potrivit fișei de repartizare a cererii de accelerare la data de 07 iunie 2023 cauza contravențională nr. 4-18166432-12-5r-l 5022023 a fost repartizată judecătorului Blești Stela. Prin încheierea nr. 4-18166432-12-5r-20022023 (5r-1005/2023) din 07 iunie 2023 s-a respins cererea depusă de petiționarul Guștiuc Valeriu și apărătorul Mustață Sergiu cu privire la accelerarea procedurii de examinarea a cauzei contravenționale, ca fiind nefondată.

Prin hotărârea Judecătoriei Chișinău (sediul Buiucani) nr. 5r-1005/2023 (4-18166432-12-5r- 15022023) din 06 octombrie 2023 s-a respins contestația lui Guștiuc Valeriu asupra procesului- verbal cu privire la contravenție nr. 963/18 și deciziei agentului constatator asupra cazului de contravenție cu răspundere contravențională din 07.06.2018, ca fiind neîntemeiată.

La data de 20 octombrie 2023 Guștiuc Valeriu a depus cerere de recurs împotriva hotărârii Judecătoriei Chișinău (sediul Buiucani) nr.5r-1005/2023 (4-18166432- 12-5r-15022023) din 06 octombrie 2023. La data de 04 decembrie 2023 cauza a fost repartizată spre examinare în mod automat aleatoriu, prin intermediului Programului Integrat de Gestionare a Dosarelor, judecătorului Curții de Apel Chișinău, Robu Oxana.

Prin decizia Colegiului Penal al Curții de Apel Chișinău nr. 4r-4662/23 (4-18166432-02-4r- 04122023) din 10 iulie 2024 recursul declarat de persoana în privința căreia a fost intentat procesul contravențional, Guștiuc Valeriu împotriva hotărârii Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani din 06 octombrie 2023 în cauza contravențională în privința lui Guștiuc Valeriu învinuit în comiterea contravenției prevăzute de art. 287 alin. (10) Cod contravențional s-a respins ca fiind nefondat, cu menținerea hotărârii fără modificări. Decizia fiind irevocabilă. La data de 19 august 2024 Curtea de Apel Chișinău a remis cauza contravențională Judecătoriei Chișinău.

Repararea prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești se face doar în măsura în care încălcarea a avut loc din cauze ce nu pot fi imputate exclusiv persoanei care a depus cererea de reparare a prejudiciului.

Instanța de judecată menționează că scopul Legii nr. 87 din 21 aprilie 2011 constituie crearea în Republica Moldova a unui remediu intern eficient de apărare a dreptului la judecarea în termen rezonabil şi a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești. Este unul din principalele mecanisme interne prin care se tinde la respectarea termenului optim şi previzibil de soluționare al procesului.

Instanța enunță că potrivit prevederilor art. 6 § 1 CEDO, judecarea cauzelor privitoare la un drept civil sau o acuzaţie penală, aşa după cum aceste noţiuni au fost definite în jurisprudenţa CtEDO, urmează să fie efectuată în termen rezonabil.

Orice persoană are dreptul de a-i fi examinată cauza în mod echitabil, public şi într-un termen rezonabil, de către un tribunal independent şi imparțial, stabilit prin lege,

care va hotărî fie asupra încălcării drepturilor şi obligațiilor cu caracter civil, fie asupra temeiniciei oricărei acuzații în materie penală îndreptată împotriva sa.

Scopul acestui articol este de a asigura că nicio persoană, realizarea sau limitarea drepturilor căreia depinde de desfășurarea unui proces, să nu fie nevoită să aștepte un termen nejustificat de mare până la formularea deciziei finale.

Acest principiu este atât un drept fundamental al omului, cât şi o condiţie pentru ca un proces să fie considerat echitabil.

Curtea Europeană a Drepturilor Omului în jurisprudenţa sa a instituit anumite criterii de apreciere a noţiunii de termen rezonabil (a se vedea cauzele: Josan, § 18, Mazepa, § 42, Holomiov, § 137) şi anume:

- complexitatea cauzei, care se apreciază după caz şi individual (se va ţine cont de natura obiectului litigiului, precum şi faptul dacă acţiunea a cuprins doar un singur obiect sau a fost conexate mai multe obiecte şi/sau cereri, inclusiv ale unor persoane terţe);
- comportamentul părţilor, care include aprecierea comportamentului reclamantului;
- comportamentul instanțelor de judecată;
- miza (interesul) pentru cel interesat, relevă importanța sau scopul pentru persoana care pretinde violarea dreptului său la un termen nerezonabil.

Judecarea procesului într-un termen rezonabil are ca scop înlăturarea incertitudinii în care se găsesc părțile prin restabilirea, cât mai curând posibil, a drepturilor încălcate și prin reinstaurarea legalității, care trebuie să guverneze toate raporturile juridice într-un stat de drept, ceea ce constituie o garanție a unui proces echitabil.

Astfel, instanța nu ar trebui sub pretextul respectării termenelor rezonabile în cadrul procesului de judecată să refuze în cercetarea probelor necesare pentru o completă şi corectă soluționare a cazului, care pe cale de consecință ar încălca principiul egalității armelor.

Urmărind scopul ridicării standardelor în domeniul protecției drepturilor omului în Republica Moldova din perspectiva dreptului la un proces echitabil (art. 6 al Convenției Europene pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale), precum şi cel al instituirii unui recurs intern efectiv pentru remedierea încălcării termenului rezonabil la judecarea cauzelor sau la executarea hotărârilor judecătorești, Ministerul Justiției a elaborat proiectul de Lege privind compensarea de către stat a prejudiciului cauzat în urma încălcării termenului rezonabil în procesul de judecare a cauzelor sau de executare a hotărârilor instanțelor judecătorești.

Mecanismul aplicat prin lege este în a asigura persoanei interesate posibilitatea de a solicita atât urgentarea procedurilor în cursul procedurii judiciare, cât şi de a încasa compensația pentru prejudiciul cauzat prin încălcarea termenului rezonabil în procesul de examinare a cauzelor sau de executare a hotărârilor instanțelor judecătorești.

Curtea Europeană a Drepturilor Omului a declarat în cauza *Stogmuller contra Austr*iei că examinarea într-un termen rezonabil a fiecărei cauze reprezintă o garanţie procesuală, scopul căreia este de a proteja toţi justiţiabilii împotriva duratei excesive a procedurii. Asemenea dispoziţie subliniază că justiţia nu trebuie să fie înfăptuită cu o întârziere care ar putea compromite eficienţa şi credibilitatea sa.

Examinarea într-un termen rezonabil are ca scop înlăturarea incertitudinii în care se găsesc părțile prin restabilirea, cât mai curând posibil, a drepturilor încălcate și prin reinstaurarea legalității, care trebuie să guverneze toate raporturile juridice într-un stat de drept, ceea ce constituie o garanție a unui proces echitabil.

Astfel, instanța menționează că la examinarea cauzei privind constatarea încălcării dreptului la examinare în termen rezonabil a cauzei de examinare a contestației împotriva procesului-verbal cu privire la contravenție nr. 963/18 și asupra deciziei de sancționare, întocmite pentru comiterea contravenției prevăzute de art. 287 alin. (10) Cod contravențional de către Biroul Vamal, va lua în calcul criteriile de apreciere a tergiversării judecării cauzei, şi anume complexitatea cauzei, comportamentul părților, conduita instanței de judecată şi importanța procesului pentru cel interesat.

În conformitate cu prevederile art. 454 alin. (1) Cod contravențional, cauza contravențională se judecă în termen rezonabil, dar nu mai mult de 2 luni de la data intrării dosarului în instanța de judecată. Criteriile de determinare a termenului rezonabil sunt: complexitatea cauzei, comportamentul participanților la proces, conduita instanței judecătorești și a agentului constatator, importanța procesului pentru cel interesat. Respectarea termenului rezonabil de judecare a cauzei se asigură de către instanță.

Cu referire la criteriul de complexitate a cauzei, instanţa de judecată menționează că complexitatea se referă atât la situația de fapt, cât şi la situaţia de drept. Un caz complex poate implica probleme cu privire la starea de sănătate a unui reclamant, volumul mare de probe, probleme juridice complexe, necesitatea audierii unui număr mare de martori sau numărul mare de persoane afectate.

În urma analizei raportului prezentat de către Ministerul Justiției, rezultă că la 26 iunie 2018 Guștiuc Valeriu a depus o contestație în ordinea art. 448 Cod contravențional, solicitând anularea procesului-verbal cu privire la contravenție nr. 963/18 și deciziei de sancționare din data de 07 iunie 2018, cu încetarea procesului contravențional.

Totodată, în urma analizei raportului prezentat de către Ministerul Justiției şi cu referire la criteriile menționate mai sus sub aspectul determinării complexității, instanța consideră că termenul în care a fost examinată cauza este unul îndelungat, reținând următoarele considerente.

Din materialele dosarului, s-a constatat că termenul total de examinare a acestei cauze contravenționale constituie perioada 09 iulie 2018 până la 10 iulie 2024, cauza contravențională fiind soluționată irevocabil de către instanța de judecată în data de 10 iulie 2024. Din aceste considerente, instanța conchide în favoarea faptului că cauza indicată mai sus nu poate să determine o justificare a duratei de examinare de mai mult de 6 (șase) ani de către instanțele judecătorești. Totodată, instanța reține faptul că unele ședințele de judecată au fost programate la intervale lungi de timp, iar datorită faptului remiterii în mod repetat a cauzei la rejudecare, perioada de aflare a cauzei pe rol până la pronunțarea soluției definitive și irevocabile se prezintă a fi excesivă.

Referitor la comportamentul reclamantului Guștiuc Valeriu, instanţa menționează că din raportul prezentat de Ministerul Justiției rezultă că reclamantul a avut un comportament activ în cadrul procesului, s-a prezentat în cadrul ședințelor de judecată fixate, nefiind constatată eschivarea acestuia de la examinarea cauzei contravenționale.

Cât privește comportamentul celorlalți participanți la proces, se reține că aceștia au avut un comportament pasiv. Prin urmare, în cazul dedus judecății instanța conchide că în speță, nu a fost depusă diligența necesară în vederea examinării cauzei contravenționale, fapt ce generează dreptul reclamantului la constatarea încălcării dreptului la examinare în termen rezonabil a contestației împotriva procesului-verbal cu privire la contravenție nr. 963/18 și asupra deciziei de sancționare, întocmite pentru comiterea contravenției prevăzute de art. 287 alin. (10) Cod contravențional de către Biroul Vamal.

Astfel, încălcarea termenului rezonabil a avut loc din motive ce nu pot fi imputate reclamantului Gușțiuc Valeriu, deoarece acesta nu a împiedicat în niciun fel examinarea cauzei contravenționale.

Un alt criteriu de apreciere a încălcării dreptului la judecare în termen rezonabil a cauzei este miza (interesul) pentru cel interesat în obținerea unei soluții de la instanța de judecată pe marginea cauzei contravenționale. Instanța reține că reclamantul Gușțiuc Valeriu este cea mai interesată persoană de soluția pe marginea cauzei contravenționale, deoarece ultimului i-a fost întocmit procesul-verbal cu privire la contravenție nr. 963/18 și deciziei de sancționare pentru comiterea contravenției prevăzute la art. 287 alin. (10) Cod contravențional, motiv din care se deduce că interesul reclamantului pentru soluționarea cauzei vizate este unul sporit.

În conformitate cu art. 21 din Constituția Republicii Moldova, orice persoană acuzată de un delict este prezumată nevinovată până când vinovăţia sa va fi dovedită în mod legal, în cursul unui proces judiciar public, în cadrul căruia i s-au asigurat toate garanţiile necesare apărării sale.

Instanța reiterează că din contextul art. 2 alin. (1) al Legii nr. 87 din 21 aprilie 2011 rezultă că orice persoană poate pretinde la repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei, dacă se constată o atare încălcare.

În corespundere cu art. 2 alin. (3) şi alin. (4) din același act normativ, prejudiciul cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătoreşti se repară indiferent de vinovăţia instanţei de judecată, a organului de urmărire penală, a organului responsabil de executarea hotărârilor judecătoreşti sau a instituției de stat debitoare.

Prejudiciul cauzat de o autoritate publică sau de o autoritate căreia statul i-a delegat atribuţii de autoritate publică prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești se repară de către stat. Reparația prejudiciului se face de la bugetul de stat.

În aceeași ordine de idei, art. 2 alin. (6) din legea sus citată stipulează că mărimea reparaţiei prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătoreşti se stabileşte de instanţa de judecată în fiecare caz în parte, în funcţie de circumstanţele cauzei în cadrul căreia a fost comisă încălcarea, precum şi de pretențiile invocate de reclamant, de complexitatea cauzei, de comportamentul reclamantului, de conduita organului de urmărire penală, a instanţei de judecată şi a autorităţilor relevante, de durata încălcării şi de importanța procesului pentru reclamant.

De asemenea, conform art. 5 alin. (1) din același act normativ, în urma constatării faptului că a fost încălcat dreptul la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau dreptul la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătoreşti, instanţa de judecată decide asupra acordării unei satisfacţii echitabile de la bugetul de stat în contul reparării prejudiciului moral, material, precum şi a costurilor şi a cheltuielilor de judecată.

Potrivit art. 2036 Cod civil, în cazul în care persoanei i s-a cauzat un prejudiciu moral prin fapte ce atentează la drepturile ei personale nepatrimoniale, precum şi în alte cazuri prevăzute de lege, instanța de judecată are dreptul să oblige persoana responsabilă la reparaţia prejudiciului prin plata de despăgubiri.

Luând în consideraţie normele de drept invocate în raport cu circumstanțele cauzei, instanţa de judecată apreciază ca fiind întemeiate argumentele reclamantului Guștiuc Valeriu, precum că a avut parte de o justiție ineficientă, fiindu-i încălcat dreptul la judecare în termen rezonabil a cauzei de examinare a contestației împotriva procesului-verbal cu privire la contravenție nr. 963/18 și asupra deciziei de sancționare.

În acest context, instanţa de judecată reţine ca fiind parţial întemeiată pretenția reclamantului Guștiuc Valeriu cu privire la repararea prejudiciului moral cauzat în urma încălcării dreptului la judecare în termen rezonabil a cauzei contravenționale, deoarece suma prejudiciului moral solicitată de Guștiuc Valeriu în mărime de 200 000 lei este vădit disproporțională şi excesivă în raport cu criteriile stabilite şi principiul general al echității.

Instanța subliniază că unul din criteriile orientative generale de apreciere a prejudiciului moral este criteriul echităţii, care exprimă că indemnizația trebuie să prezinte o justă şi integrală despăgubire. În temeiul Convenţiei Europene pentru Apărarea Drepturilor Omului şi a Libertăţilor Fundamentale, acest criteriu se traduce prin necesitatea ca partea vătămată să primească o satisfacţie echitabilă pentru prejudiciul moral suferit. Cuantumul despăgubirilor trebuie astfel stabilit, încât acesta să aibă efect compensatoriu şi nu trebuie să constituie nici sume excesive pentru autorii daunelor şi nici venituri nejustificative pentru victimele daunelor.

În consecința celor relatate şi având în vedere principiile compensării echitabile şi rezonabile a prejudiciului moral, suferinţele morale cauzate reclamantului Guștiuc Valeriu, instanţa apreciază că suma de 20 000,00 (douăzeci mii, 00) lei poate fi considerată ca o compensare ce ar aduce satisfacție echitabilă reclamantului Guștiuc Valeriu şi este una corelativă cu practica judiciară pe cazuri analogice.

În rest, instanța apreciază pretențiile reclamantului ca neîntemeiate, și fără suport probant.

Sintetizând cele expuse mai sus și examinând probatoriul administrat la dosar prin raportarea acestuia la prevederile art. 118, 121 – 122 Cod de procedură civilă, instanța reiterează că acțiunea reclamantului Guștiuc Valeriu este parțial întemeiată și urmează a fi admisă în parte.

În conformitate cu art. art. 238-241 Cod de procedură civilă, instanța de judecată,

HOTĂRĂȘTE:

Se admite parțial cererea de chemare în judecată înaintată de Guștiuc Valeriu împotriva Ministerului Justiției cu privire la constatarea încălcării dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei de examinare a contestației împotriva procesului-verbal cu privire la contravenție nr. 963/18 și asupra deciziei de sancționare, întocmite pentru comiterea contravenției prevăzute de art. 287, alin. (10) Cod contravențional de către Biroul Vamal, precum și repararea prejudiciului cauzat prin această încălcare.

Se constată încălcat dreptul reclamantului Guștiuc Valeriu la examinarea în termen rezonabil a cauzei de examinare a contestației împotriva procesului-verbal cu privire la contravenție nr. 963/18 și asupra deciziei de sancționare, întocmite pentru comiterea contravenției prevăzute de art. 287, alin. (10) Cod contravențional de către Biroul Vamal.

Se încasează din contul bugetului de stat, prin intermediul Ministerului Justiției, în beneficiul reclamantului Guștiuc Valeriu, IDNP *****, suma de 20 000 (douăzeci mii,00) lei cu titlu de prejudiciu moral pentru încălcarea dreptului la examinare în termen rezonabil a cauzei de examinare a contestației împotriva procesului-verbal cu privire la contravenție nr. 963/18 și asupra deciziei de sancționare, întocmite pentru comiterea contravenției prevăzute de art. 287, alin. (10) Cod contravențional de către Biroul Vamal.

În rest, pretențiile reclamantului Guștiuc Valeriu, se resping ca neîntemeiate.

Hotărârea poate fi atacată cu apel la Curtea de Apel Centru în termen de 30 zile din momentul pronunțării dispozitivului hotărârii, prin intermediul Judecătoriei Chișinău (sediul Centru).

Președintele ședinței,
Judecătorul Dan Sîrbu